

**Szlakiem sanktuariów cudu eucharystycznego
i Krzyża świętego na Warmii**

Ks. Krzysztof Bielawny

**Szlakiem sanktuariów
cudu eucharystycznego
i Krzyża świętego
na Warmii**

Olsztyn 2010

Za zgodą Kurii Metropolitalnej
Archidiecezji Warmińskiej
Olsztyn, 27 sierpnia 2010 r.
L.dz. 891/2010

Fotografie
Ewa Maciejczyk
Anna Cieślak
Bogdan Grochal
Bogusław Chrobok

Skład, łamanie, projekt okładki
Bogdan Grochal

Korekta
Alicja Bartosik

© Copyright by Krzysztof Bielawny

ISBN 978-83-61864-64-6

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne
ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 11
10-457 Olsztyn

Druk i oprawa:
Energopol-Trade Poligrafia, Olsztyn

Spis treści

Wstęp	7
Międzylesie k. Dobrego Miasta – Sanktuarium Męki Pańskiej	13
Głotowo – Sanktuarium Najświętszego Sakramentu	31
Chwałęcín – Sanktuarium Krzyża Świętego	51
Braniewo – Sanktuarium Podwyższenia Krzyża Świętego	79
Bisztynek – Sanktuarium Cudu Eucharystycznego	95
Klebark Wielki – Sanktuarium Krzyża Świętego	113
Bartąg – Sanktuarium Opatrzności Bożej	129
Zakończenie	149
Dodatek o uzyskaniu odpustów w czasie pielgrzymki	151

Informacje praktyczne:

Bartąg:

Tel. +48/89/541-03-94

Bisztynek

Tel. +48/89/718-80-15

Braniewo

Tel. +48/55/244-19-96

Noclegi:

s. Katarzynki: Tel. +48/55/243-26-87

Parafia: Tel. +48/55/243-24-29

Gietrzwałd:

Archidiecezjalny Dom Rekolekcyjny

Tel. +48/89/512-32-66

Dom Pielgrzyma im. Jana Pawła II (Parafia)

Tel. +48/89/512-31-02

Dom Zakonny Sióstr Katarzynek

Tel. +48/89/512-33-03

Chwałęcın k. Ornety

Tel. +48/55/242-15-29 lub +48/55/24-21-520

Głotowo:

Parafia (dom pielgrzyma)

Tel. +48/89/616-12-93

Klebarł Wielki

Tel. +48/89/512-43-10

Międzylesie k. Dobrego Miasta

Tel. +48/89/672-52-20

Wstęp

Podróżując w granicach historycznej Warmii, spotykamy mnóstwo pięknych zakątków zarówno przyrodniczych, jak i historycznych. Do wielu z nich możemy zaliczyć dolinę rzeki Wałszy w okolicach Pieniężna czy ukształtowanie terenu wraz z przyrodą w okolicach Nowego i Starego Kawkowa. Na szlaku pielgrzymkowym, jaki będziemy pokonywać, znajdują się dwa sanktuaria, w których miały miejsce cuda eucharystyczne, są to Głotowo i Bisztynek. Głotowo od drugiej połowy XIX w. jest także miejscem rozpamiętywania Męki Pańskiej na drózkach Kalwarii Warmińskiej. Bisztynek, miejsce cudu eucharystycznego, który się wydarzył w roku 1400, w dniu konsekracji nowej świątyni. Wówczas w obecności rządcy diecezji warmińskiej ks. bpa Henryka Sorboma spadły na ołtarz krople Krwi Przenajświętszej.

W pozostałych świątyniach na naszym szlaku pielgrzymkowym nawiedzać będziemy miejsca

związane z relikwiami Krzyża świętego. Na Warmii wierni w sposób szczególny oddawali cześć Krzyżowi w Międzyzlesiu k. Dobrego Miasta, Chwałęcinie k. Ornety, w Braniewie, a z początkiem XXI w. w Klebarku Wielkim k. Olsztyna. Wszystkie te miejsca były i są celem wielu pielgrzymek z różnych stron diecezji warmińskiej, Polski i wielu krajów Europy. Sanktuarium Męki Pańskiej w Międzyzlesiu koło Dobrego Miasta jest celem pielgrzymów od XVIII w. Pątnicy przybywający do sanktuarium trwali na modlitwie wiele godzin przed głównymi uroczystościami odpustowymi, korzystając z sakramentów świętych, uzyskując odpusty i oddając cześć Krzyżowi świętemu. Sanktuarium Podwyższenia Krzyża Świętego w Chwałęcinie k. Ornety, nazywane często perłą Warmii, przez całe stulecia gromadziło rzesze pątników z całej Warmii. Okres po II wojnie światowej przerwał świetność świątyni, kościół przestał być miejscem wielu pielgrzymek. Mimo zapomnienia i opuszczenia, warto odwiedzić to miejsce, gdzie Krzyż święty przez stulecia był wielbiony i czczony.

Kolejnym sanktuarium Krzyża św. jest Braniewo. Świątynię usytuowano poza miastem

w kierunku północnym. W niewielkim kościółku znajduje się Krzyż święty, który w 1626 r. zbeczcili żołnierze szwedzcy. Wtedy to z Krzyża postrzelonego przez oprawców popłynęły krople krwi. Od tego czasu miejsce to stało się celem wielu pielgrzymek. Od roku 2008 rządcą diecezji warmińskiej ks. abp dr Wojciech Ziembka ustanowił Archidiecezjalne Sanktuarium Krzyża Świętego.

Najmłodszym sanktuarium Krzyża świętego na Warmii jest Klebark Wielki koło Olsztyna, gdzie relikwie z drzewa Krzyża świętego czczone są od 2002 r. W dzisiejszych czasach należy ze szczególną troską oddawać cześć Krzyżowi świętemu, który próbuje się wyrugować z życia społecznego współczesnej Europy.

Podróżując po Warmii i odwiedzając sanktuaria cudu eucharystycznego i Krzyża świętego nie można pominąć sanktuarium Opatrzności Bożej w Bartągu nieopodal Olsztyna. Istniejące tam Bractwo ściągało rzesze pielgrzymów nie tylko na uroczystości odpustowe, ale także w ciągu całego roku.

Każde z tych miejsc ma swój niepowtarzalny klimat, swą przebogatą historię, czym zasługuje

na zainteresowanie. Warto odbyć pielgrzymkę szlakiem sanktuariów cudu eucharystycznego i Krzyża świętego w granicach historycznej Warmii, zawsze wiernej Kościołowi rzymskokatolickiemu. Warmia zasłużyła na miano świętej, poprzez fakt wierności Kościołowi rzymskiemu i papieżom przez prawie osiem stuleci.

W kierunku sanktuarium Krzyża świętego w Międzylesiu k. Dobrego Miasta

Podróż naszą proponuję rozpocząć ze stolicy Warmii i Mazur – Olsztyna, albo z pobliskiego sanktuarium maryjnego w Gietrzwałdzie. Do Gietrzwałdu każdego roku przybywa około jednego miliona pątników z całej Polski, a także z wielu krajów Europy. Do Olsztyna dojedziemy drogą nr 16, pokonując około 16 km. W Olsztynie przed opuszczeniem miasta warto nawiedzić konkatedrę św. Jakuba, pochodzącą z XIV w. i zamek Kapituły warmińskiej z tegoż samego stulecia. Zamkiem olsztyńskim przez kilka lat zarządzał Mikołaj Kopernik kanonik Kapituły Warmińskiej, który sprawował funkcję ekonoma w komornictwie olsztyńskim. Po nawiedzeniu konkatedry i zwiedzeniu zamku olsztyńskiego kierujemy się w kierunku Dobrego Miasta drogą nr 51. Po przejechaniu 27 km, dotrzemy do Dobrego Miasta. Po lewej stronie mijamy cmentarz, a po prawej stronie szpital miejski, a za szpitalem Kościół grekokatolicki. Za świątynią grekokatolicką skręcamy w kierunku Jezioran. Dalej je-

dziemy drogą nr 593. Trasa wiedzie przez piękny las, z tym że nawierzchnia drogi nie jest najlepiej utrzymana. Trzeba więc uważać i jechać ostrożnie, by nie uszkodzić pojazdu. Po przejechaniu około 6,5 km dotrzemy do sanktuarium Krzyża świętego, świątyni do której przez stulecia pielgrzymowali pątnicy w różnych intencjach.

MIĘDZYLESIE K. DOBREGO MIASTA – *SANKTUARIUM MĘKI PAŃSKIEJ*

Międzylesie k. Dobrego Miasta było niegdyś wsią, którą lokował w roku 1346 bp Herman z Pragi. To tutaj w roku 1713 dokonano profanacji Krzyża świętego. W jednym z zachowanych opisów tego zdarzenia czytamy: „(...) Kilku młodzieńców spędziło święta Bożego Narodzenia wśród rozpusty i pijatyk. Trzeci dzień także postanowili zakończyć zabawą. Udali się na poszukiwanie grajka, a napotkawszy w Międzylesiu Krzyż na drzewie, zabrali go ze sobą do pobliskiej karczmy. Tam zbeczęścili go i sprofanowali, tańcząc z nim, dając dziewczętom do całowania

i wypowiadając przy tym obraźliwe słowa. Poinformowany o tym biskup Teodor Potocki wezwał ich przed sąd. Chłopców skazano na karę śmierci, natomiast karczmarz miał zapłacić 1000 grzywien kary i na własny koszt na miejscu zbrodni wybudować kaplicę. Tak też się stało. Do małej kapliczki wstawiono znieważony krucyfiks, aby udostępnić go publicznej adoracji”.

Kilka lat później, w roku 1722 mieszkańcy za zgodą rządcy diecezji warmińskiej ks. bpa Teodora Potockiego wybudowali kaplicę wotywną. Rok później kaplicę poświęcono, budowniczym i projektantem był Jan Krzysztof Reimers z Ornety. Niebawem okazało się, że kaplica była za mała, by pomieścić pątników przybywających do Międzyzlesia. W latach 1752–1753 wybudowano nową świątynię, która służy wiernym do dnia dzisiejszego. Zachowano fragmenty murów z poprzedniej kaplicy. W roku 1755 wybudowano kaplicę, a dwadzieścia lat później, w roku 1775, konsekracji nowych budynków sakralnych dokonał ks. bp Ignacy Krasicki.

Budowla sakralna stanowi zespół barokowy i wchodzi w skład warmińskich kościołów odpustowych z oryginalną kompozycją. Świątynia

Widok kościoła w Międzylesiu

skierowana jest wraz ołtarzem w kierunku południowym, cała murowana z cegły na podmurówce kamiennej. Ma charakter budowli salowej, trójprzęsłowej z dobudowaną zakrystią od południa. W północnej części świątyni umieszczony jest chór muzyczny, wsparty dwiema kolumnami kanelowanymi, z bogato zdobionym drewnianym parapetem. Ozdobiona wieżyczkami fasada zewnętrzna ładnie się prezentuje, a na jednej z wieżyczek znajduje się chorągiewka z datą 1722.

Wnętrze świątyni ma bogaty wystrój o charakterze rokokowo-klasycystycznym, wykonane około roku 1780 przez mistrza reszelskiego Chrystiana Bernarda Schmidta. W ołtarzu głównym umieszczono Krzyż niewielkich rozmiarów, pochodzący z I połowy XVII w., ten który uległ profanacji w 1713 r. Krucyfiks otoczony jest do dnia dzisiejszego kultem, a otaczają go liczne wota pochodzące z poprzednich stuleci. Po bokach znajdują się dwa ołtarze, w których znajdują się dwa obrazy: Michała Archanioła i Matki Boskiej Bolesnej. Na uwagę zasługuje także ambona i konfesjonały pochodzące z II połowy XVIII w.